

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriłło

w sprawie z odwołania S. sp. z o.o. w W.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.
z udziałem zainteresowanych: S. sp. z o.o. sp.k. z siedzibą w W. , B. M., K. P.
o podstawę wymiaru składek,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 27
listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego
kwotę 2.400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu
kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację S. sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 10 stycznia 2018 r. (którym oddalono jej odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. w przedmiocie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne B.M., J.M., H.M. i K.P. z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia) i zasądził od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 8.100 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Odwołująca się S. sp. z o.o. w W. wniosła skargę kasacyjną od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego, zaskarżając go w części dotyczącej oddalenia apelacji obejmującej odwołanie od decyzji w sprawie B.M. i K.P.. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzuciła naruszenie prawa materialnego, przez błędną wykładnię art. 58 § 1 i art. 58 § 2 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm.; dalej: ustawa systemowa) i przyjęcie, że zredagowanie dwóch umów zlecenia przez podmioty o ścisłym powiązaniu osobowym i kapitałowym, obejmujących w istocie tożsamy zakres obowiązków i wskazanie jako tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi tylko jednej z nich, należy traktować w świetle art. 9 ust. 2 ustawy systemowej jako obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 2 k.c., którego celem jest pozorowanie zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego i obniżenie kosztów wynikających z obowiązku odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i co ponadto narusza wszelkie normatywne i nienazwane zasady współżycia społecznego, podczas gdy prawidłowa wykładnia tych przepisów w ustalonym stanie faktycznym nie dawała podstaw do takich stwierdzeń, bowiem powiązania, jakie miały miejsce między odwołującą się a „S. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” sp. k. i osobami ubezpieczonymi miały charakter legalnego modelu biznesowego, powszechnie wykorzystywanego do obniżenia kosztów działalności obu spółek i zminimalizowania obciążeń podatkowych komandytariusza „S. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” sp. k. (osoby fizycznej niebędącej w tej sprawie stroną). Skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego, w części dotyczącej oddalenia apelacji obejmującej odwołanie od decyzji w sprawie B.M. i K.P.. Skarżąca wniosła również o uchylenie decyzji organu rentowego z dnia 19 czerwca 2017 r. w sprawie B. M. i K.P.. Ponadto złożyła wnioski o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego, a także zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu za obie instancje.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała na oczywistą zasadność skargi i podniosła, że z uwagi na to, iż w sprawie nie zostały poczynione ustalenia, aby B.M. i K.P. złożyli oświadczenia o objęciu ich

ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi w spółce „S. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” sp. k., w świetle brzmienia art. 9 ust. 2 ustawy systemowej nie było podstaw do ustalenia, że spółka zależna od płatnika składek deklarowała składki na ubezpieczenia społeczne od niższej podstawy ich wymiaru w celu obniżenia kosztów działalności, przez uniknięcie z tego tytułu obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne przez samego płatnika. Żaden przepis prawa nie wskazywał bowiem w chwili, kiedy te umowy były zawierane, na konieczność objęcia ubezpieczeniami emerytalnymi i rentowymi drugiej i następnej z umów zawieranych przez B.M. i K.P..

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie od odwołującej się na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada dodać, że zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego

postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego.

Przy powołaniu się w skardze kasacyjnej na przesłankę przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie

proceedzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wskazując na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej jej autor nie przedstawił wywodu jurydycznego, z którego wynikałoby kwalifikowane naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przy ferowaniu zaskarżonego wyroku.

Wbrew twierdzeniu skarżącej, nie doszło w zaskarżonym wyroku do oczywistej obrazy powołanych przepisów. Skarżąca formułuje argumenty zawarte we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w oderwaniu od ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie przez Sądy obu instancji. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazano, że obie spółki, S. sp. z o.o. i S. sp. z o.o. sp. k., są powiązane kapitałowo i osobowo, a zleceniobiorcy nie potrafili rozgraniczyć, jaką pracę wykonywali dla każdej ze spółek. Zdaniem Sądów orzekających, sporne umowy były zawierane w celu obejścia prawa. Sąd Apelacyjny podkreślił, że „zredagowanie dwóch umów zlecenia przez podmioty o ścisłym powiązaniu osobowym i kapitałowym, obejmujących w istocie tożsamy zakres obowiązków i wskazanie, jako tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, tylko jednej z nich, należy traktować w świetle art. 9 ust. 2 ustawy systemowej, jako obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., którego celem jest pozorowanie zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego i obniżenia kosztów wynikających z obowiązku odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne” oraz szeroko wyjaśnił, na czym oparł kluczowe dla rozstrzygnięcia sporu ustalenia (uzasadnienie wyroku s. 12-13).

Sądy orzekające w tej sprawie prawidłowo zinterpretowały i zastosowały art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 9 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Wypada zauważyć, że także w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w sytuacji, gdy finalnym odbiorcą usługi jest ten sam podmiot, a

zleceniobiorca wykonuje czynności w tym samym miejscu i czasie, to rozbiecie tego zlecenia na dwie umowy, zawierane z dwoma podmiotami bez jakiegokolwiek logicznego czy ekonomicznie uzasadnionego celu, nie można rozumieć inaczej, niż jako działanie w celu obejścia prawa - działanie pozorujące zbieg tytułów do ubezpieczenia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 kwietnia 2019 r., I UK 110/18, LEX nr 2655519).

Wobec niewykazania istnienia powołanej w skardze kasacyjnej przesłanki przedsądu, z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji. O kosztach rozstrzygnięto stosownie do § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265).

as